

bitat d'aquesta és muntanyenc però no tant, i en canvi hi ha més semblança, almenys pel que fa a la talla de la planta, amb certes varietats provençals de rododèndron i una de ben coneguda s'assembla relativament amb la de Chabrand: és la que Místral usa com a *bourgen* i defineix «rhododendron» en *Calendau* (II, 397): ara bé, això té també aire ben pre-romà però més semblant amb l'*amborzala* estudiat per Jud i Sganzi, en el qual *am-* sembla ser el conegut prefix cèltic AMBI-. Tot això ens duu ben lluny del nostre ANABIA, no sense reforçar l'indici d'un origen pre-romà de tots aquests noms.

Aval, avalador, avalar, V. avallar (VALL) Avaliar, V. valer Avall, avallada, avallar, V. vall Avallor, V. valor (VALER) Avalot, avalotadís, avalotador, avalotapobles, avalotar, avalotat, V. esvalotar Avaluació, avaluar, V. vàlua (VALER) Avanar, V. va Avanç, avançar, avançador, avançament, avançar, avances, avançivol, V. ans Avant, avantatge, avantatjar, avantatjós, avant- prefix, V. ans *Avantar, V. va*

AVAR, pres del ll. *avārus* id. □ 1.ª doc.: S. XIII.

«Moltes bèsties carregades de blat qui era del cabiscol, lo qual cabiscol era home *avar*, e ajustava diners per tal que enrequis un seu nebot, lo qual molt amava», Llull, *Blanquerna* (NCL II, 79.22), «erguylós escuder --- ab cruel cor, *avar*, mentider, deslleial, pederós --- no-s cové ab l'orde de cavalleria», id. (*L. de l'Orde de Cav.*); «femn' *avar*' és per natura ---», Capellà de Bolquera (cita d'Eiximenis, *Terç*, cap. 950ss.); «qui és rich e *avar*, és axí com mul o ase qui porten aur e manuguen palla e ordi», Jahuda Bonsenyor; «dix lo savi que ab *avar* no fasses companyia», Eiximenis (en una prosificació del *Ll. de les Dones* VIII, 3.1; ¹ *EntreDlle.* I, 208, 229n.). «Què s'és fet la il·lusa alegria / de tantes vides com tenia / --- / tantes dones que no he estimades! / i tantes hores que he perdut! / Com un *avar* compto, ai, les hores, / que tant menyspreava llavors, / quan, al ras de l'eternitat, / acampat entre llors i roses, / ---», PCoromines, 1938, *Elegia de València*, XII, 1 (O. C., 1395).

DERIV.: *Avaricia* [Llull]: «enveja, defalliment de caritat, orgull, *avaricia*, injúria, són en nostra companyia» (*Blanq.*, NCL II, 11.26), «dejunar per *avaricia*, ni menjar per magres viandes, no és ocasió de les benaurances que Déus promet en l'evangeli; ni sadollar sin ase e donar fam a sa persona per *avaricia*, no-s concorda ab justícia» (id. II, 96.23); abans, en lloc d'aquest calc savi del ll. *avaritia*, s'havia usat una forma mig-popular: «donches, frares cars, ajam caritat vera senes ira, senes *avarea*, senes argul, senes mala cobeeza ---», *Homilies d'Org.* 2v15, i amb grafia molt arcaica «del cor ixen males cogitacions, --- monzonges, perjurus, cobeezes, *avaredes* e tots los mals del món», ib. 4v23 (i n. 54); encara *avaresa* en les *VidesR.*, ms. P: «en qual manera aucís l'*avaresa* d'aquels que cobesejaven», 171r1 (trad. *avaritia*, 499, i canviat en *avaricia* pel ms. B). D'ací el derivat *avariciós*

[c. 1370], que durant molt de temps féu concurrència victoriosa al simple *avar*: «tu, *avariciós*, fahent logre o rapina o furt secret --- Jhesú Xrist, que està en l'ort --- lliures-lo ---», St. Vicent F. (*Quaresma*, 281. 73); «*avariciós*: *avarus*», OPou, *TbPu.*, 304; i encara en el S. XIX: Tomàs Aguiló i Cortès fou autor de l'entremès en vers «Més perd l'*avariciós* que l'abundós» (Palma, a. 1851, JMBover, *BiEscrBal.* I, § 6, IX). *Avarut*.

¹ Crec ara més complet i fidel restituir un vers més: «Dix lo savi qu'ab *avar* / no fa <e>sses companyia / car certes ell no t'aria / altra re sinó falsia; / hom carnal n'efemnat / ---», amb l'altra assonància alternant.

Avarament, avarar, V. varar

AVARCA, 'calçat consistent en una sola de cuiro, lligada al peu amb cordes o corretges', mot comú a les tres llengües romàniques de la Península Ibèrica i a la llengua basca, i antiquíssima en totes quatre, d'origen incert; segurament provinent d'una base *ABARCA* pre-romana però probablement no basca en especial sinó comuna a les diverses llengües preindoeuropees de la Península. □ 1.ª doc.: S. XIII.

Apareix ja *avarca* amb la glossa «d'espart» com a traducció de l'hispano-àrab *bārga* en *RMa.* (pp. 36 i 261), i en les Grans Cròniques: «viuren --- Santa Ponsa --- e aquí éls preseren terra, e un servent en camisa e ab *avarques* e-ls peus, ab un penó bausà, partí-se de la host e montà-se'n e'l pug, e puys senyà ab lo penó que pensassen de muntar e-l pug abans que-ls sarraýns hi fossen», «en les comes unes calses ben estretes de cuyr e e-ls peus bones *avarques* de cuyr», Desclot, § 35, 79, NCL II, 97.19; III, 63.23, en la Crònica del qual reapareix encara en un altre passatge (també amb *v*, cf. ed. Buchon, 627.1, 648.8, 590.1). I el famós passatge de Muntaner: «com los almugàvers foren entrats en Messina, les gentes de Messina, qui-ls veeren tan mal enrobats, e ab les antipares en les comes e *avarques*¹ als peus e-ls capells de rets en testa, digueren --- e què gent és aquesta que van nuus e despullats ---»; la grafia amb *-v-* és també la que registren els dicc. de rims de JMarc (1372) i L. d'Aversó (c. 1390, *avarcha*, 180.4, rimant amb mitja dotzena de substantius en *-árka*, etc.); i els capítols de drets del General, de l'any 1481: «totes sabates, empenes, borseguins, estivals, *avarques* e tota e qualsevol obra feta de cuyram» (p.p. Moliné en la seva ed. del *Consolat*, p. 232).

La pronúncia amb *-v-* és també la que ha predominat o és general fins avui a les Illes. Les *várques* són part característica de la indumentària dels pastors i pagesos de Manacor (*BDLC* VII, 174; XIII, 1923, 16); Febrer i Cardona registra a Menorca, princ. S. XIX, «*avárkas*: abarcas, chaussures de cuir, pero -onis» (70v), i també l'Arx. Lluís Salvador hi troba *varques*, p. 262.² En el País Valencià i terres castellanes adjacents el mot és molt viu, però allà predomina una forma arabitzada *albarca*, i per tant no podem es-